

A PLACE WITHOUT A CHAIR

OLCAY KUŞ

SANDALYESİ
OLMAYAN BİR YER

ART
ON

A PLACE OLCAY KUŞ
WITHOUT
A CHAIR

SANDALYESİ
OLMAYAN BİR YER

ART
ON

Oktay Orhun

"Yaşamı düğümlemeden çözemezsin," diye yazmıştı Oruç Aruoba. Temel olarak yaşamı bir yumağa benzetmiş, onu çözmeye çalışmanın beyhudeliğini vurgulamıştı. Fakat uyarısı bu çabanın yine de bile isteye sarf edilmesi gerektiği idi. Eğer yeterince çaba sarf edilirse, yeterince çok "iplik ucu" çekilirse o koca düğüm kendiliğinden bir anda çözülecekti. Aruoba'nın özdeyişi bu sürgit çabaya övgü ve olası yılgınlığa karşı uyarıdır.

Bu uyarıyı dikkate almış bir sanatçıdır Olcay Kuş. Hem kişisel tarihi hem sanatı birbirine dolanmış çeşitli başlıklar altında koca bir yumak oluşturur. Yine de an gelip bu yumak çözülecek, altındaki mahrem mana kendini açığa çıkaracak gibidir. Sanatçının "Sandalyesi Olmayan Bir Yer" sergisi Olcay Kuş'un henüz çözülmemiş bu büyük yumakla arasına bir nebze mesafe koyup biriktirdiklerine nazarıdır bir yerde. Biz de bu sergiyle birlikte onun çalışmalarına aynı nazarı atabiliriz: Bunun için onun çektiği iplikleri çekmemiz, topaklaşan düğümleri tek tek ele almamız gerekir.

İlki sokak sanatının Olcay Kuş'un resmi üzerindeki belirgin etkisidir. Hızlı boyanmış konturlarla icra edilen "grafiti" Yunanca yazmak anlamında bir sözcük olan graphein ve İtalyanca karalamak anlamına gelen sgraffio sözcüklerinden türemiştir. Sanat tarihsel açıdan Antik Roma mimarisinde yer alan "işaretlemelelere" atıf yapan bu ifade güncel pratikler açısından iktidarlar tarafından anonim kılınanın kamusal alanda bir mevcudiyet kazanmaya devam etme arzusunun karşılığıdır. Bir karşı-hafıza pratiği olarak sokak sanatı, temelde üst üste katmanlar halinde meydana gelir ve bulunduğu zeminlerde bir hareket duygusu oluşturur.

Geç-Osmanlı ve erken-Cumhuriyet döneminin en önemli mimarlarından Mimar Kemaleddin Bey'in oğlu, elektronik müziğin öncü isimlerinden bestekâr ve eleştirmen İlhan Mimaroglu (1926-2012), 1959 yılında yerleştiği New York'un sokak sanatını pek yaratıcı bir şekilde "kapı dışı sanatı" olarak adlandırmış ve fotoğrafladığı örnekleri kitaplaştırmıştı. Dikkat çektiği nokta bu çalışmaların tanımlayıcı özelliğinin sadece sokakta icra ediliyor olmaları değil, bu icrayı gerçekleştirenlerin içeride kalanlar tarafından "kapı dışı edilmiş" olmalarıydı. Kapı dışı sanatı kitleler tarafından görmezden gelinebilir ya da çeşitli biçimlerde selamlanabilir: Bunun bir yolu hakkında yazmak, bir yolu fotoğraflamak, başka bir yolu ise biçimsel özelliklerini Olcay Kuş'un yaptığı gibi sahiplenip tuval yüzeyine taşımaktır. Bu ve benzeri selamların hepsi anonim kılınanın mevcudiyetini kabul etmek, dahası kutlamak anlamına gelecektir.

1985, İzmir doğumlu olan Olcay Kuş bu durumu ilkin, Dokuz Eylül Üniversitesi'ndeki eğitiminin ardından geldiği İstanbul'da, Kemal Seyhan'ın atölyesinde asistanlık yaptığı sırada Rumeli Han ve çevresinde fark ediyor. 2020 yılında gerçekleştirdiği bir söyleşide "Atölyenin karşısındaki duvarın her gün pencereden nasıl değiştiğini izledim ve mükemmel görseller çıkardı. Her an, bir rüzgarla bile değişebilen görseller. İronik ve bir o kadar da gerçek duvar yazıları. Aynı zamanda sokaktan geçen insanların bu estetiğe nasıl kayıtsız kaldıklarını görüyordum. Çok hareketli bir duvar ve caddeydi. O zamanlar daha çok yüzey yaratmaya odaklanmıştım. Ana problemim, kendi gördüğümü aynı veya benzer etkiyle nasıl gösterebileceğimdi," demiş.

Kapı dışarı sanatından etkilenip kendi duvarlarını yapma arzusu resim düzlemine taşındığında zemin ve üzerindeki katmanlar hakkında detaylı çalışmaları beraberinde getirmek zorunda kalır. Olcay Kuş, bu detaycılıktan muaf değil: Şablon çıkarmadan önce zemin inşa edilmeli, dahası şablon üzerine kafa yorulmalıdır. Bu iki aks onun çalışmalarının boyasal niteliğini de açığa çıkarır. Dahası her duvara (bu durumda tuvale) şablon uygulanacak diye bir kaide olamaz. Bizat zeminin kendisi, toplumsal ve bireysel tarihin içinde belli bir anın sabiti olarak işlev görebilir. Bu durumda hafıza nesnesi olarak resim, ressamın imtiyazı olarak kendiliğinden sonlanır: Bu sonda bireysel olan kendisi için görünür kılan ressam, izleyicisi için bir yerde fal açmış olur. Sahiden Olcay Kuş'un resimlerinde izleyicinin kendisi için bulacağı bu açılmış fallardaki içsel yolculuklardır.

Kapı dışarı sanatının bir diğer özelliği zeminin dokusundan ileri gelmektedir. Betonun pütürleri, kalıp döküm izleri, tuğla yapılarda asmolenin, kilin yahut harcın dokusu, badananın kusurları, bazen de yüzeyleri kaplayan parlak malzemenin soğukluğu... Dahası varsa eğer asılan türlü türlü afişlerinin grafik yoğunluğu... Tüm bunların üzerine çıkar sanatçı. Onların varlığını kabul eder ama onların da kendi varlığını kabul etmesini talep eder. Bu yanıyla ilgili yöntem duvardan tuvale taşındığında sokakta kendiliğinden olan doku üzerine tuvalde çalışmayı gerektirir. Olcay Kuş, boyaya katman katarak, bazen macunu işin içine katarak, kimi vakit zemini bütünüyle değiştirip onu hafifleştirirken basma/bez haline getirerek bazen de tersine ağırlaştırmak için seramikle ilişkilendirerek bu çalışmayı ifa eder.

Tuvalden taşıp kağıt hamuruna biçim verdiği de olur elbette. Burada ve başka çalışmalarında tuvallerinde olduğu gibi heykellerinde tekrar eden "sıradan olanın başkalaşımı"dır. Artur C. Danto'nun bir ifadesidir "sıradan olanın başkalaşımı", o kitabına da aynı adı vermiştir. Bu kitapta oldukça önemli bir belirlenim bulunur. Danto, mealen "estetik nesne"nin ebediyen sabitlenmiş Platonik bir şey olmadığını yazar ve direkt olarak şunu söyler: "Takdir, estetin bilişsel konumunun bir işlevi değildir; ancak yapıtın estetik özellikleri kendi tarihsel konumunun bir işlevidir." Bu konum Olcay Kuş'ta özellikle amorf heykellerinde geç-kapitalizmin kültür mantığı içinde çözülmekte olan tarihsellik arzusudur.

Resimlere geri dönelim. Kimi zaman çeşitli şekillerde bölünmüş tablolar ve diptikler karşımıza çıkıyor. Aynı zamanda şablonların ikilemeleri de zaman zaman karşımızda beliriyor. Aynı yüzey üzerinde bölünerek çoğaltılan alanlarda katmanlar arasına sıkışan imgeler ifade edilmesi zor hislerin yoğunlaştığı öbekler olarak işlev görüyor. Belli ki buralarda ironi, sanatçı tarafından başta edilmiş. Ayrıca tüm bu alacalı debdebenin içinde belirgin patikalar sezilebilir.

Bu sanatçının yerle kurduğu ilişkinin tabii bir sonucu, 2018'de Olcay Kuş'un Almanya'ya taşınmasıyla birlikte iyice belirginleşen bir tasası: "Yeni yer yoktur," diyen Oruç Aruoba'yla bir başka derin ilişkisi. Ama bu ilişkinin daha açık bir ifadesi Konstantinos Kavafis'in (1863-1933) ünlü Şehir şiirinde dile getirilmiş olabilir: "Yeni bir ülke bulamazsın / başka bir deniz bulamazsın. / Bu şehir arkandan gelecektir. / Sen gene aynı sokaklarda dolaşacaksın. / Aynı mahallede

kocayacaksın, / aynı evlerde kır düşecek saçlarına."

Bu yanıyla "İsterdim ki sabit, hareketsiz, dokunulamaz, dokunulmamış ve neredeyse el sürülemez, hareket ettirilemez, köksüz yerler olsun: referans, çıkış noktası, kaynak vazifesi görecektir yerler: doğduğum ülke, ailemin beşiği, doğmuş olduğum ev, büyüdüğünü gördüğüm (babamın ben doğduğum gün diktiği) ağaç, çocukluğumun el değmemiş hatıralarla dolu tavanarası..." diye yazan Georges Perec ile duydudaştır Olcay Kuş. Ne var ki tıpkı Perec gibi o da bu isteğin yerine gelmeyeceğinin bilincindedir. Bir yerde değiştiğimiz ironi durumla başa çıkmanın tek aracı haline gelir.

O halde kamufle edilen bir hüzün, mecburiyetten deforme edilen bir tarih, ortadan kaldırılmaya çalışılan sürgit bir yas: Olcay Kuş'un "Sandalyesi Olmayan Bir Yer" sergisi işte bu troyka tarafından çekilir. "Sandalye" çalışması, kendi başına hem bu serginin hem de genel olarak bu duygunun bayrağıdır bir yerde.

Olcay Kuş'un büyük yumağında hızla değişen dünyanın, fragmante olmuş zihinlerin, mecburi yersiz yurtsuzlukların, bir derin ah çekişin ve tüm bunlara karşın yeni ihtimallerin ve direngen bir umudun çağrısı vardır. Sanatın öz-göndergesel niteliğinde, tüm özneliği içinde yine de evrensel olabileceğinin timsali de ayrıca bulunur. Sandalyesi olmayan bir yer, olası tek "yer" olarak bu duygudaşlığın mümkün tek sanatsal çağrısıdır.

Saçların dağların altında kaldı

Tuval üzerine akrilik ve sprej boya
Acrylic and spray paint on canvas
Diptik | Diptych
210 x 300 cm
2023

Hatırlamıyorum

Tuval üzerine akrilik ve sprej boya
Acrylic and spray paint on canvas
31,5 x 90 cm
2023

Gidebilmek I

Tuval üzerine akrilik ve sprey boya
Acrylic and spray paint on canvas
160 x 120 cm
2023

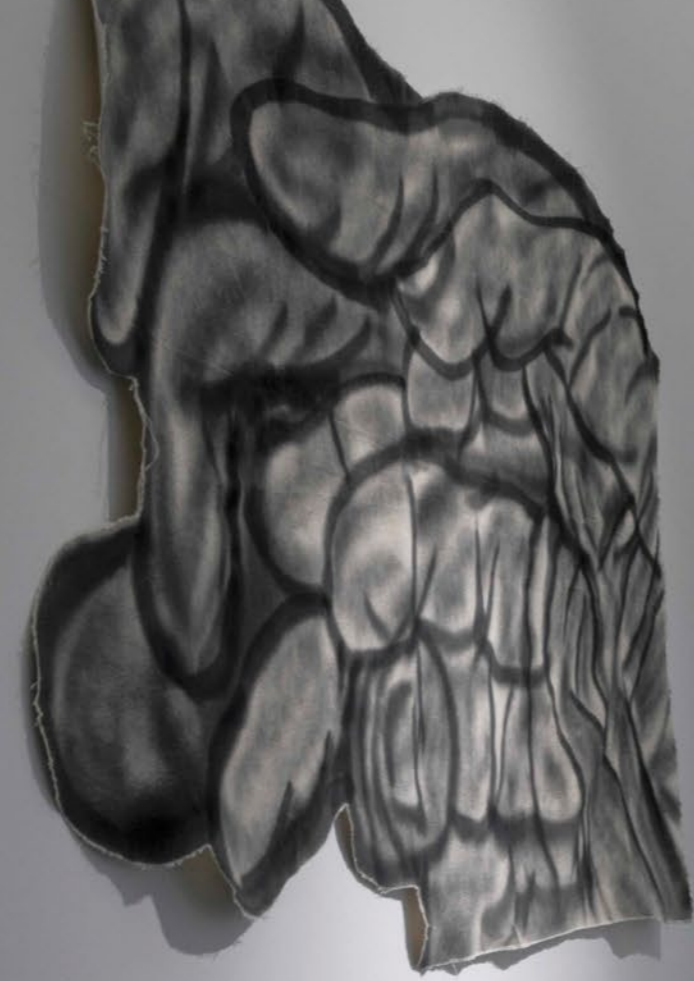
İsimsiz

Bez üzerine akrilik ve sprej boya
Acrylic and spray paint on cloth
90 x 171 cm
2023

Fide

Tuval üzerine akrilik ve sprej boya
Acrylic and spray paint on canvas
Seramik üzerine akrilik ve sprej boya
Acrylic and spray paint on ceramic
45 x 59 cm
2023

Sandalye

Bez üzerine akrilik ve mürekkep
Acrylic and ink on cloth
40 x 29 cm
2023

Aynı vakit, farklı yer

Tuval üzerine akrilik ve sprej boya
Acrylic and spray paint on canvas
Diptik | *Diptych*
75 x 120 cm
2023

Kaçış

Bez üzerine sprey boya,
tuval üzerine akrilik
*Spray paint on cloth,
acrylic on canvas*
191 x 168 cm
2023

Olmak istediğim yer

Kağıt hamuru, plastik, seramik, sprej,
akrilik boya ve poliüretan köpük
*Paper pulp, plastic, ceramic, spray,
acrylic paint and polyurethane foam*
Değişken boyutlarda | *Size variable*
2023

SERGI KATALOĐU
EXHIBITION CATALOG

METİN
TEXT
Oktay Orhun

TASARIM
DESIGN
CFA Advertising

FOTOĐRAFLAR
PHOTOGRAPHS
Kayhan Kaygusuz

BASKI
PRINT
Saner Matbaa

Art On İstanbul, 2023

Bu katalog, Olcay Kuş'un 09.12.2023-06.01.2024 tarihleri arasında Art On Pera'da gerçekleşen 'Sandalyesi Olmayan Bir Yer' adlı sergi için hazırlanmıştır. Kaynak gösterilerek yapılacak alıntılar ve seçili görsel malzeme dışında yayıncının izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Published on the occasion of Olcay Kuş's exhibition 'A Place Without A Chair' held at Art On Pera between 11.11- 2.12.2023.

No part of this catalog may be reproduced by any means without prior written consent of the publisher except by reviewers who may quote brief passages.

Art On Pera
Meşrutiyet Caddesi Oteller Sok.
Hanif Binası No:1A
Tepebaşı, Beyoğlu, İstanbul
T +90 212 259 15 43

Art On Piyalepaşa
İstiklal Mahallesi Piyalepaşa Blv.
No:32/1 Beyoğlu, İstanbul

instagram.com/artonistanbul
twitter.com/artonistanbul
facebook.com/artonistanbul

www.artonistanbul.com

